

Искусствоның мазмуны ҰӘМ жәмийеттеги орны

Таярлаған: ф.и.д А.Бердимуратова

Искусствоның мазмуны ҰӘМ жәмийеттеги орны

- *1) Искусство эстетиканың предмети сыпатында*
- А) Искусствоның жәмийетлик сананың формасы сыпатындағы өзгешелиги
- Б) Искусство жәмийеттиң руўхый турмысы системасында
- В) Искусствоның социаллық функциялары
- *2) Искусствоның тийкарғы түрлери*

Искусство дегенимиз не?

- *Искусствоның адам ушын неге кереги бар ?*
- *Не ушын искусство пайда болды ҳәм не ушын ол жоқ болып кетпейди ?*

Искусствоның келип шығыу себеплерин түсіндириуши теориялар:

- 1. Искусствоның «магиялық» теориясы. Искусство алғашқы магиядан келип шыққан.
- 2. Искусствоның «ойынлық» (игровая) теориясы. Искусство - ойын (Шиллер, Плеханов ғ.т.б)
- 3. Искусствоның «мийнетлик» (трудовая) теориясы. Искусство менен өндіристиң байланысы.
- Кемшилик: «Искусствоның жәмийетлик зәрүрлиги неде?» деген тийкарғы сорауға жууап бере алмайды
- Искусстводағы ең қурамалы, баслы мазмун: адам хәм адамды қоршаған ҳақыйқатлық ҳаққында билим беріу.

Искусствоның жәмийетлик сананың формасы сыпатындағы өзгешелиги үш тийкарғы белги менен анықланады.

1. Сәулелендириу предметине қарай.
2. Сәулелендириу усылына қарай.
3. Функцияларына қарай.

- Искусствоның предмети – адам, оның социаллық, руўхый ҳәм эмоционаллық қатнасықлары, адамның эмоционаллық руўхый социаллық өмири.
- Өзгешелиги: адам бир пүтин сыпатында сәўлеленеди.
- Искусствоның сәўлелендириў усылы – көркем образ.
- Шәртлери: адамның санасында болып атырған ўақыяның көринисин қалдырыў;
- Көркем образдың картина, гүрриндеги тиккелей берилген мазмунға салыстырғанда кең (үлкен) мазмунды қамтыўы. Ол бизлерде салыстырыўды, ядқа түсириўди (ассоциацияны) пайда ететуғын бизлерге дүньяның картинасын береді. №ыялланыў жұмысына түрткі болады, тема береді;
- Гегель: суть художественного образа в том, что он через «одно состояние представляет собой смысл, постигаемый посредством образа другого состояния».

Көркем образ

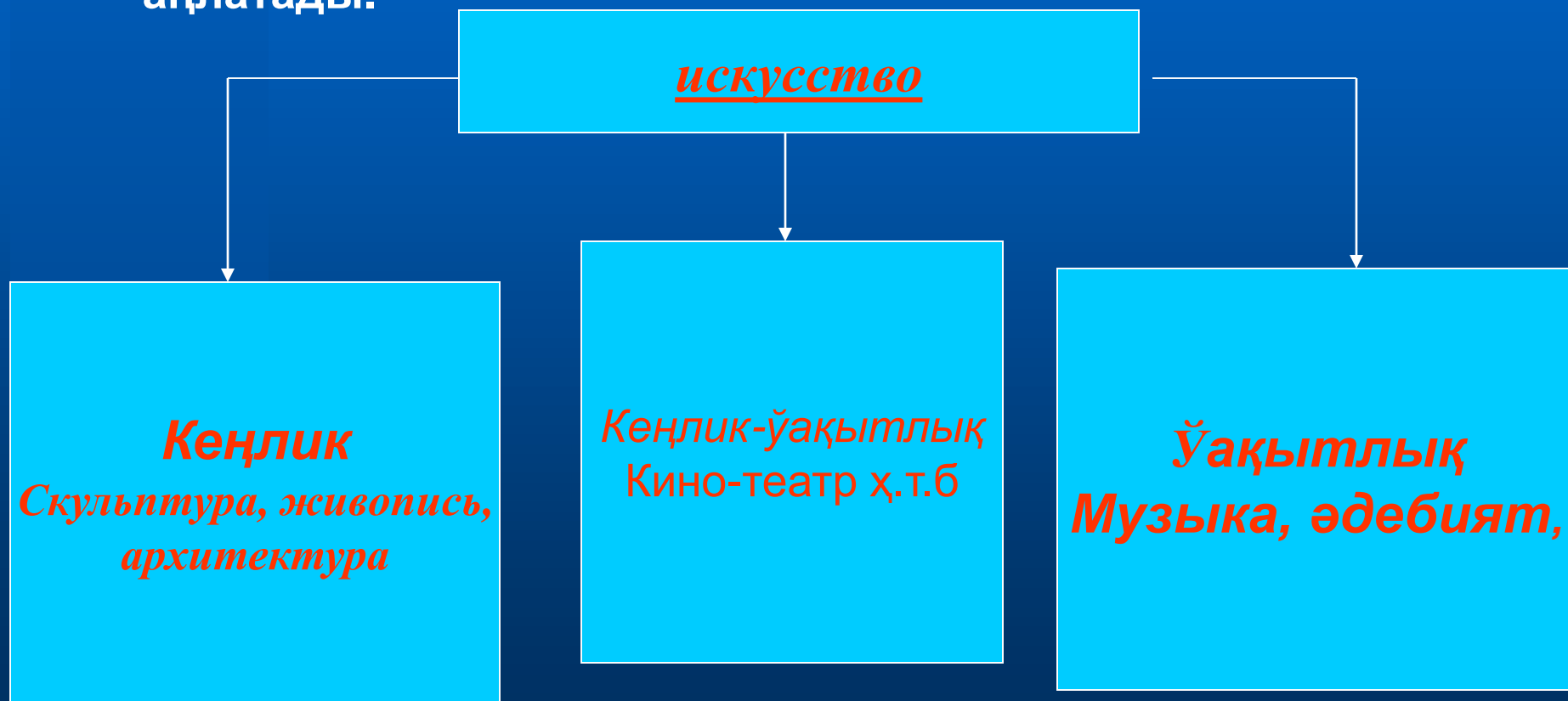
- 1. Өмир шынлығы ҳақыйқатлықты сәўлелендириўдиң өзгеше формасы сыпатында (Зевксис ҳәм Паррасий жарысы)
- 2. Типлестириў – көркем образдың дөретилиў нызамы.
- А) улыўмаластырыў. Белинский: «Шығарманың қаҳарманы ҳәмме ўақытта «таныс бийтаныс»». (Герой произведения всегда «знакомый незнакомец».)
- Б) индивидуалластырыў
- В) эстетикалық идеал
- 2. Форма ҳәм мазмунның (тема, идея, сюжет, фабула) бирлиги.
- Көркем образ көргизбели түрде ўақыяның ең тийкарғы белгилерин, мазмунын тәрийплеўди аңлатады

Искусствовоның функциялары

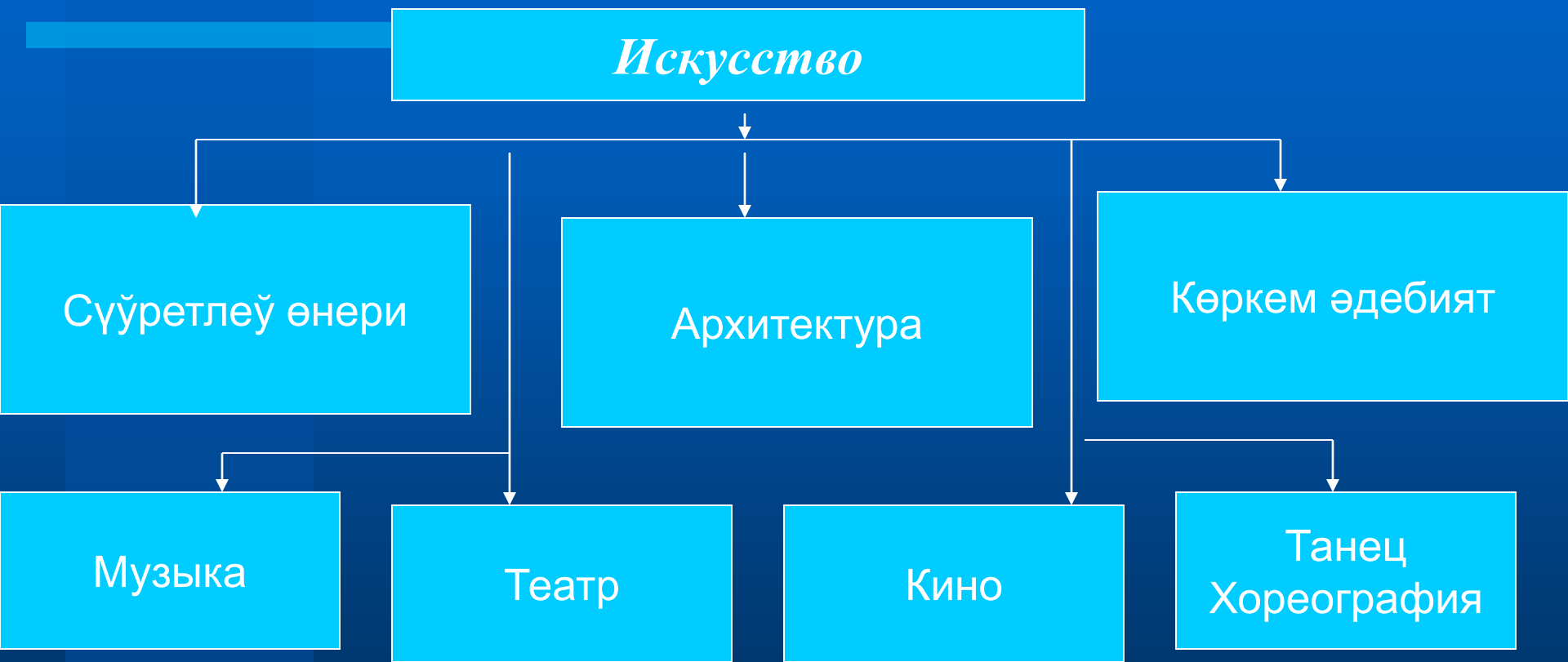
- **Адамның рухый турмысының байлығын, оның универсаллығын қәлиплестириу**

Искусствоның түрлери

- Искусствоның түрлери искусствоның тарийхый жақтан қәлиплескен, турақлы өмир сүриў формаларын аңлатады.

Искусствоның түрлери

Сүүретлеу өнери

- 1.Живопись. Тийкарғы сүүретлеу усылы- рең.
- Станоклық хәм монументальлық түрлери бар. Станоклық живопистиң жанрлары сыпатында тематикалық картина, портрет, пейзаж, натюрморт х.т.б алып қаралады. Монументальлықтың жанрлары сыпатында роспись, фреска, мозаика, панно, витраж, сграффито х.т.б алып қаралады.

Сүүретлеу өнери

- 2. Скульптура. Тийкарғы сүретлеу усылы – лепка характери, көлем, материал, силуэт, свет.
- Әҳмийети бойынша станоклық (бюст, көп фигуралы композиция җ.т.б), монументаллық (естелик) түрлерге бөлинеди. Көлеми бойынша дөңгелек скульптура җәм рельеф (рельеф, барельеф, горельеф) түрлери бар.

Сүүретлеу өнери

- **Графика.** Тийкарғы сүүретлеу усылы – сызық, дақ, тон. Түрлери – станоклық (сүүрет хәм эстамп яки гравюра. Гравюраның түрлери – ксилография (ағашта), офорт (металлда), литография (таста), линогравюра (линолеумда);
- **Китаплық;**
- **Плакат;**
- **өндирислик графика.**

Сүүретлеу өнери

- Өмелий-декоративлик искусство. Түрлери – практикалық әҳмийети бойынша (мебель, посуда, ювелир буйымлары);
- Орынланыу характери бойынша (көркем нағыслы тигис, ағашқа ойыу, роспись) ;
- Дөретилиу материалына қарай (металл, сүйек, керамика ғ.т.б) ;
- Тийкарғы өлшем: пайда хәм сулыулықтың бирлиги